

Sygn. akt: WK 15/04

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

Dnia 1 lipca 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Steckiewicz (przewodniczący)

SSN Marian Buliński

SSN Wiesław Błuś

SSN Wiesław Maciak (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Zygmunt Stefaniak

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant: Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Jarosława Cieplowskiego,

sprawie K. R. skazanego z art. 29 dekretu z dnia 13 czerwca 1946r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa Polskiego, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 1 lipca 2004 r., kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich od postanowienia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18

września 1951 r., sygn. akt: Zg.Og. 593/51 zmieniającego wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego II w B. z dnia 20 stycznia 1950 r., sygn. akt: So. .../50

- **uchyla zaskarżone postanowienie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie i zmieniony nim wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego II w B. z dnia 20 stycznia 1950 r., sygn. akt: So .../50 i uniewinnia K. R. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa;**
- **koszty sądowe postępowania kasacyjnego ponosi Skarb Państwa.**

U Z A S A D N I E N I E

Dla potrzeb postępowania o uznanie za nieważne skazania K. R., Wojskowy Sąd Garnizonowy w B., postanowieniem z dnia 7 października 2002 r., sygn. akt: Cs.Un. O..../02, częściowo odtworzył akta Wojskowego Sądu Okręgowego II w B., który wyrokiem z dnia 20 stycznia 1950 r., sygn. akt: So .../50, uznał K. R. winnym tego, że w czasie od marca 1949 r. do połowy listopada 1949 r. w B. w koszarach JW [...] czynił przygotowania do obalenia przemocą demokratycznego Państwa Polskiego, wzniecając wypowiedziami swymi, jak na k. 52 do 54 pkt 1 do 12 akt, u słuchających go żołnierzy nastroje wrogie temuż ustrojowi, to jest czynu określonego w art. 87 kkWP w zw. z art. 86 § 2 kkWP, za co wymierzono mu karę 6 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 2 lat i przepadek całego mienia.

Postanowieniem z dnia 28 marca 1950 r., sygn. akt: SN.Odw.W. 107/50, Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie, w wyniku rozpoznania rewizji, zaskarżone orzeczenie Wojskowego Sądu Okręgowego utrzymał w mocy (k. 41).

Następnie, po rozpoznaniu wniosku Naczelnego Prokuratora Wojskowego, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie postanowieniem z dnia 18 września 1951 r., sygn. akt: Zg.Og. 593/51, uchyliło postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego i zmieniło wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego II w B. przez przyjęcie w miejsce kwalifikacji czynu z art. 87 kkWP w zw. z art. 86 § 2 kkWP kwalifikację czynu z art. 29 mkk popełnionego w ten sposób, że K. R. w czasie od marca 1949 r. do połowy listopada 1949 r. na terenie

Jednostki Wojskowej Nr [...], publicznie wobec żołnierzy tej jednostki poniżał ustrój Polski Ludowej, wypowiadając się w sposób przedstawiony na k. 52 do 54 akt sprawy.

Przy zmianie kwalifikacji prawnej czynu złagodzono też orzeczoną K. R. karę do 3 lat więzienia bez utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych oraz bez przepadku całego mienia (k. 14-16, 41). Wymierzoną mu karę więzienia p. K. R. odbywał w okresie od 20 stycznia 1950 r. do 8 listopada 1951 r., kiedy to został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary. Ponieważ p. K. R. zmarł 10 maja 1982 r., z wnioskiem o uznanie za nieważne wymienionego skazania wystąpił jego syn p. R. R.

Gdy postanowieniem z dnia 24 stycznia 2003 r., sygn. akt: Cs.Un. ../02, Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wniosku tego nie uwzględnił, p. R. R. zwrócił się do Rzecznika Praw Obywatelskich o wniesienie od orzeczeń skazujących jego ojca kasacji.

Aktualnie kasację w sprawie K. R. od prawomocnego postanowienia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 18 września 1951 r., sygn. akt: Zg.Og. 596/51, uchylającego postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 marca 1950 r. nr Sn.Odw.W. 107/50 i zmieniającego wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego II w B. z dnia 20 stycznia 1950 r., sygn. akt: So ../50 wniósł do Sądu Najwyższego – Rzecznik Praw Obywatelskich.

Zaskarżając na podstawie art. 521 kpk powyższe orzeczenie w całości na korzyść K. R., w oparciu o art. 523 § 1 kpk Rzecznik Praw Obywatelskich orzeczeniu temu zarzucił:

„rażące naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 29 mkk, polegające na uznaniu K. R. za winnego przypisanego mu czynu, mimo braku w jego działaniu znamion przestępstwa określonego w tym przepisie – co mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia”.

W oparciu o przytoczony zarzut Autor kasacji wniósł:

„o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie oraz zmienionego nim wyroku

Wojskowego Sądu Okręgowego II w B. i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu przestępstwa".

Po wysłuchaniu przedstawiciela Rzecznika Praw Obywatelskich oraz prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej popierających kasację, Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie K. R. jest zasadna.

Analiza częściowo odtworzonych akt w niniejszej sprawie nie pozostawia żadnych wątpliwości, że w poczynionych przez Wojskowy Sąd Okręgowy II w B. ustaleniach faktycznych w sprawie K.R., brak było jakichkolwiek przesłanek do przyjęcia, że przypisywane mu wypowiedzi wypełniały znamiona przestępstwa z art. 29 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz.U. Nr 30, poz. 192 – tzw. mkk).

Warunkiem odpowiedzialności karnej za określony tym przepisem występki było publiczne lżenie, wyszydzanie lub poniżanie ustroju Państwa Polskiego albo pochwalanie faszyzmu lub jakiegokolwiek jego odmiany albo zbrodni faszystowskich lub też publiczne nawoływanie do ich popełnienia, bądź do wprowadzenia w Polsce instytucji o celach faszystowskich.

Natomiast wypowiedziane przez oskarżonego w obecności kolegów z wojska uwagi przeciwko spółdzielczości produkcyjnej na wsi, wprowadzaniu kolektywizacji gospodarki drobnotowarowej, czy przedstawianiu własnych spostrzeżeń dotyczących stosunku Państwa do Kościoła lub upolityczniania wojska, na pewno znamion przypisanego mu przestępstwa z art. 29 mkk nie wyczerpywały.

Zgodzić się należy z Autorem kasacji, że w istocie wypowiedzi oskarżonego stanowiły jedynie przejaw dezaprobaty i dopuszczalnej krytyki panującego w Polsce po wojnie ustroju politycznego i gospodarczego, ówczesnych władz partyjnych i państwowych oraz podejmowanych przez nich decyzji, m.in. o kolektywizacji rolnictwa i nie były publicznym lżeniem, wyszydzaniem lub poniżaniem ustroju Państwa Polskiego albo pochwalaniem faszyzmu.

Uznając, iż zachowanie oskarżonego nie wyczerpywało znamion jakiegokolwiek przestępstwa, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone kasacją orzeczenia i uniewinnił K.R. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa.